

Αναγκαίος ο διάλογος και η στήριξη στο ΚΚΕ

(Συνέντευξη στον Δημήτρη Ψαρρά, *Εφημερίδα των Συντακτών*, 19/1/2019)

1. Σας είδαμε προσφάτως σε εκδηλώσεις της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ. Πρόκειται για σήμα συμπόρευσης με το κόμμα αυτό;

Με το ΚΚΕ με χωρίζουν επί δεκαετίες σημαντικότερες ιδεολογικοπολιτικές διαφορές, γεγονός που καταγράφεται στα βιβλία και τα άρθρα μου, αλλά και στη μεταξύ μας αντιπαράθεση, σε δικά τους κείμενα, μέσα από τον *Ριζοσπάστη*, την ΚΟΜΕΠ κλπ. Όμως σήμερα το ΚΚΕ αποτελεί τον κύριο πόλο αντίστασης στις πολιτικές του κεφαλαίου, για την προάσπιση των συμφερόντων της εργατικής τάξης και των κοινωνικών στρωμάτων που πλήττονται. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια έχει ξεκινήσει μια εντυπωσιακή επανεκτίμηση των αναλύσεων του παρελθόντος, η οποία μάλιστα περιέχει στοιχεία αυτοκριτικής. Ακόμα εντυπωσιακότερη είναι η αποτίμηση της δικής τους ιστορίας (που σε μεγάλο βαθμό είναι και δική μου, της πλειοψηφίας των κομμουνιστών, μέχρι το 1968). Ανοίγουν την αναγκαία συζήτηση για τον μαρξισμό, την κοινωνική αλλαγή, τον σοσιαλισμό, και σε αυτή τη γόνιμη διαδικασία δεν πρέπει να μείνουν μόνοι. Διαφορές μπορεί να παραμένουν, όμως ο διάλογος που ξεκίνησε αντικειμενικά αφορά όλα τα τμήματα της επαναστατικής-αντικαπιταλιστικής Αριστεράς.

Μετά τον συμβιβασμό και την ουσιαστική διάλυση του τμήματος της Αριστεράς που εξέφραζε ο ΣΥΡΙΖΑ, κρίνω ότι είναι αναγκαίος ο διάλογος και η στήριξη στο ΚΚΕ. Λάθη μπορούμε να καταλογίσουμε και στο παρελθόν και πιο πρόσφατα. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει όμως τη διαρκή, και με όρους συλλογικούς, υπεράσπιση των αδύναμων, των λαϊκών τάξεων, ακόμη κι αν διαφωνεί ως προς κάποιες τακτικές. Σεβόμενος την ιστορικότητα ενός κόμματος που συνεχίζει 100 χρόνια αγώνων, υποστηρίζοντας, όχι για το μέγεθος ή τη σπουδαιότητά του, αλλά ως προσωπική διαδρομή, το δικό μου ερευνητικό και συγγραφικό έργο, εκτιμώ ότι μπορεί να αρχίσει ένας γόνιμος διάλογος για την αμφισβήτηση του καπιταλισμού, στην προοπτική του σοσιαλισμού.

Επίσης θεωρώ κομβικό για τη συγκυρία, το ΚΚΕ να βγει ενισχυμένο στις επόμενες εκλογικές αναμετρήσεις, ως η κύρια συγκροτημένη, και με σημαντικό εκτόπισμα στην κοινωνία, πολιτική δύναμη που συντάσσεται με τα συμφέροντα των εργαζομένων.

Αυτά όμως δεν σημαίνουν ότι θα με δείτε στα ψηφοδέλτια του ΚΚΕ ή οποιουδήποτε άλλου κόμματος στις επερχόμενες εκλογές. Δεν ήμουν ποτέ επαγγελματίας πολιτικός με την τρέχουσα έννοια. Συμμετείχα στην κεντρική πολιτική σκηνή, υπηρετώντας ένα πολιτικό σχέδιο.

Πολιτική για μένα είναι πρωτίστως η κριτική και αμφισβήτηση του υπάρχοντος. Όπως γνωρίζετε είμαι διευθυντής της τριμηνιαίας μαρξιστικής επιθεώρησης *Θέσεις* (που κυκλοφορεί ανελλιπώς από τον Οκτώβριο 1982), αλλά και οι επιστημονικές μου δημοσιεύσεις εντάσσονται σε αυτή την προοπτική. Δεν είχε κανένα νόημα να βγαίνω στα κανάλια για να αφηγούμαι συζητήσεις και διαδικασίες από το παρελθόν, ώστε να προβάλλω τον εαυτό μου. Στην πολιτική που υπηρετώ δε χωράνε «μεσσίες».

Πολύ νωρίτερα από ότι έγινε γνωστό δημόσια, και έχοντας καταλάβει ότι πάει αλλού η επερχόμενη διακυβέρνηση, αποχώρησα από την κεντρική σκηνή. Το όραμά μου δεν ήταν προσωπικό, δεν ονειρευόμουν να γίνω υπουργός ή αξιωματούχος. Γι'

αυτό και αρνήθηκα υπουργικές θέσεις και εκπροσώπηση της Ελλάδας σε διεθνείς οργανισμούς.

2. Θεωρείτε ότι το πολιτικό σχέδιο που είχατε αναπτύξει όσο καιρό κατείχατε τη θέση του επικεφαλής της οικονομικής πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ για μια στρατηγική εξόδου από την κρίση υπέρ των λαϊκών δυνάμεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ευρωζώνης αποδείχτηκε λανθασμένη;

Θεωρείτε ότι η υπογραφή της συμφωνίας στις 20/2/15 που οδηγούσε μη αναστρέψιμα στο Μνημόνιο, είχε σχέση με οποιοδήποτε *διακηρυγμένο* σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ;

Η άποψη ότι επρόκειτο κυρίως για σύγκρουση Ελλάδας – ΕΕ είναι εσφαλμένη. Η βασική σύγκρουση ήταν ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργασία, για το ποιος θα πληρώσει και σε ποιο βαθμό το κόστος της κρίσης. Η κατάσταση όπως εξελίχθηκε, ήταν από πολύ νωρίς αναμενόμενη, σαν τραίνο σταθερής τροχιάς. Ο συμβιβασμός της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ με το εγχώριο και διεθνές κατεστημένο είχε γίνει αρκετό διάστημα πριν τις εκλογές του Ιανουαρίου 2015. Αυτός είναι άλλωστε και ο λόγος για τον οποίο αποφάσισα να μείνω εκτός κυβέρνησης και εκτός Βουλής ήδη από το 2014. Για να αναφερθώ στο αυτονόητο, δεν είναι δυνατόν να διαπραγματευτείς από ισχυρή θέση πληρώνοντας τις δόσεις και αφήνοντας χωρίς έλεγχο τη φυγή των καταθέσεων από τις Τράπεζες. Ποτέ δεν μπορείς να προβλέψεις την έκβαση μιας σύγκρουσης ή διαπραγμάτευσης. Εκ των υστέρων όμως, εκτιμώντας το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, και στις συνθήκες που έγινε, σε καθεστώς τρόμου και με τις αναλήψεις υπό ασφυκτικό καθεστώς περιορισμού, φαίνεται ότι υπήρχε δυνατότητα για την επίτευξη μιας διαφορετικής συμφωνίας προς όφελος των λαϊκών τάξεων, αν η κυβέρνηση είχε την πρόθεση να συγκρουστεί με τις εγχώριες κυρίαρχες τάξεις και τα ευρωπαϊκά τους στηρίγματα.

3. Τελικά είχε δίκιο ο κ. Λαπαβίτσας που επέμενε για την επιστροφή στο «εθνικό νόμισμα» ως μονόδρομο εξόδου από την κρίση;

Όλες οι λογικές περί «παραγωγικής ανασυγκρότησης», που υποβαθμίζουν την αναδιανομή πλούτου και εξουσίας από κάτω προς τα πάνω, είτε με ευρώ (ΣΥΡΙΖΑ), είτε με δραχμή αποτελούν, θεωρώ, υπαγωγή στην πολιτική του κεφαλαίου. Η λιτότητα δεν είναι η πολιτική της ΕΕ γενικώς και αορίστως. Είναι η πολιτική των κυρίαρχων τάξεων σε κάθε χώρα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας: Μειώνει το κόστος εργασίας του ιδιωτικού τομέα, αυξάνει τα κέρδη ανά μονάδα κόστους και ως εκ τούτου αυξάνει το ποσοστό κέρδους. Όμως, ό,τι αποτελεί κόστος για το κεφάλαιο, συνιστά το βιοτικό επίπεδο για τη μεγάλη κοινωνική πλειοψηφία των εργαζομένων. Η υποτίμηση της δραχμής για την αύξηση της «ανταγωνιστικότητας» (των εξαγωγών) του ελληνικού κεφαλαίου σημαίνει κατάρρευση της αγοραστικής δύναμης των μισθωτών, των συνταξιούχων, των φτωχών, όπως και η εφαρμοζόμενη «εσωτερική υποτίμηση».

4. Επί χρόνια επιμένετε σε μια διεθνιστική πολιτική στρατηγική και διαφωνούσατε με όσους πρόβαλαν το σύνθημα «πρώτα η Ελλάδα», στο οποίο συγκλίνουν σήμερα ετερόκλητες πολιτικές δυνάμεις. Τι αλλάζει σήμερα;

Απολύτως τίποτα. Η Αριστερά και η εργατική τάξη στην Ελλάδα, στις άλλες χώρες της ΕΕ, στη Βόρεια Μακεδονία, ή όπου αλλού θέλετε, πρέπει να αναζητήσει τις δυνατότητες κοινής πάλης ενάντια στο εθνικό και το διεθνές κεφάλαιο.

5. Θεωρείτε ότι η Ελλάδα πρέπει να αναπτύξει έναν νέο προσανατολισμό στην εξωτερική της πολιτική, αναπτύσσοντας προνομιακές σχέσεις με τη Ρωσία;

Όχι, δεν θεωρώ ότι το ζήτημα είναι η αντικατάσταση του ενός «ηγεμόνα» (των ΗΠΑ, στις οποίες έχει προσδεθεί η κυβέρνηση) με έναν άλλον. Ούτε εξαντλείται μια εξωτερική πολιτική με αριστερό πρόσημο στη διατήρηση ισορροπιών ανάμεσα στις μεγάλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Το κύριο είναι να στηρίζει τα διεθνή ριζοσπαστικά κινήματα και τις προοδευτικές πρωτοβουλίες και να τα αναδεικνύει στη διεθνή σκηνή. Κάτι που φυσικά δεν είναι ούτε στο ελάχιστο στην ατζέντα των κυβερνώντων.

6. Συμμερίζεστε τις θέσεις του ΚΚΕ για το κρίσιμο ζήτημα της συγκυρίας, δηλαδή τη συμφωνία των Πρεσπών; Πιστεύετε ότι πρέπει να απορριφθεί, ως όχημα της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ;

Βασική θέση της Αριστεράς σε όλες τις χώρες του πλανήτη είναι η διάλυση του ΝΑΤΟ και επομένως η αποχώρηση από (ή μη ένταξη σε) αυτό. Πιστεύω ότι το ριζοσπαστικό, αριστερό και φιλειρηνικό κίνημα στην Ελλάδα πρέπει πάντα να αγωνίζεται για την αποχώρηση από το ΝΑΤΟ και στη Βόρεια Μακεδονία για τη μη ένταξη σε αυτό.